

Ekspertarvamus

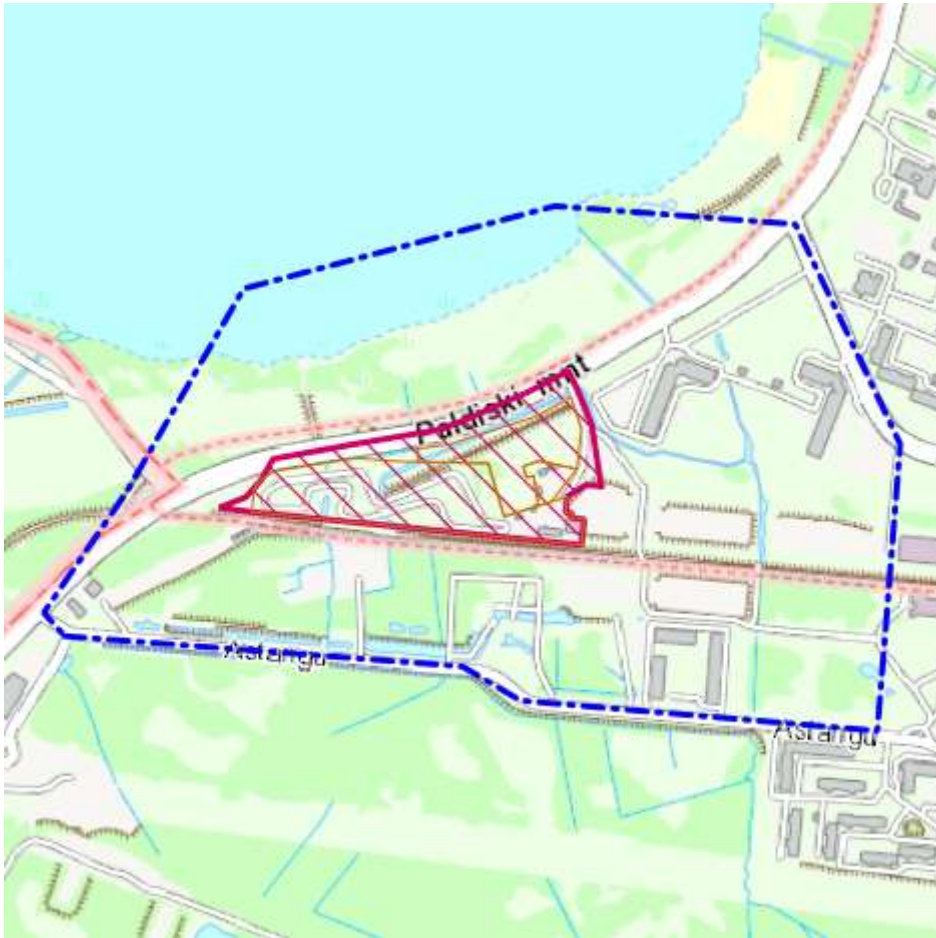
Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala haudelinnustik.

Koostas: Andrus Jair

31.07.2015

Materjal ja metoodika. Käesolev ekspertarvamus põhineb Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringualal ja selle mõjutsoonis (arvestatuna laiusega kuni 200m) 2015. aasta pesitsushooajal läbiviidud haudelinnustiku inventuuri tulemustel ja Eesti Vabariigis kehtival seadusandlusel. Haudelinnustiku inventuuri tellis ekspertarvamuse koostajalt Adepte Ekspert OÜ esindaja pr. Piret Toonpere. Ekspert hinnang ei käsitle lindude rände ja talvitamisega seotud probleematikat. Ekspert hinnangu koostajale edastati inventuuri läbiviimiseks info detailplaneeringuala kinnistute asetsemise kohta, teada ei olnud hinnangulised mõjutsooni piirid. Kinnistute paiknemist tähistab kaardil punane viirutatud ala, sinine katkendjoon tähistab hiljem selgunud hinnangulisi mõjutsooni piire: KAART 1 „Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala kinnistud“. Kuna mõjutsooni piire ei olnud ette antud, määras ekspert hinnangu koostaja need inventuuri teostades ise vastavalt planeeringuala elupaiga iseärasustele ja arvestades piirkonnas esineda võivate linnuliikide elupaiganõudlusi (kaardil on kinnistute ligikaudsed piirid tähistatud punase joonega, mõjutsooni piirid sinise joonega): KAART 2 „Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle arvestuslik mõjutsoon haudelinnustiku inventuuri läbiviimisel 2015. aastal“. Inventuur viidi läbi juunis (16.06.15 ja 30.06.15) kogu ala hõlmavate transektloendustega, mille käigus registreeriti kõik kohatud linnuliigid ja nende pesitsusterritooriumite arv ning tutvuti sealsete elupaikadega. Kuna kinnistute hoonestatud ala oli aia ja väravatega tõkestatud, siis sinna inventuuri käigus ei mindud, kuid selleks ei olnud ka otsest vajadust, kuna transektid paiknesid maastikus selliselt, et kuulamise ja vaatlustehnika abiga oli võimalik registreerida kõik liigid ka aiaga piiratud ala sees. Inventuuri eesmärk oli registreerida planeeringuala ja selle mõjutsooni haudelinnud ning saada ülevaade planeeringuala elupaikadest.

KAART 1: Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala kinnistud

KAART 2: Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle arvestuslik mõjutsoon haudelinnustiku inventuuri läbiviimisel 2015. aastal

Mõjutsooni piiride planeerimisel arvestas eksperthinnangu koostaja järgmisi asjaolusid:

- Kinnistu piiridest põhjas ja läänes on arvestatud mõjutsooniks hinnanguliselt kuni 100 m, sest kinnistu piirneb neis suundades väga tugeva liikluskoormusega maanteega, mis iseenesest on tugeva mõjuga ja võimalikust ehitustegevusest tulenev lisamõju ei ületa eksperthinnangu koostaja hinnangul selle taset, mistõttu ei ole antud detailplaneeringu raames vajalik loendada vahetult järve kaldavööndis pesitsevaid linde;
- Kinnistu piiridest lõunas on arvestatud mõjutsooniks hinnanguliselt kuni 200 m, kuna selles suunas pääseb ehitustegevuse mõju esile ja kuna selles suunas piirneb kinnistu metsaga, kus võib pesitseda inimtegevuse suhtes kartlikumaid linnuliike;
- Kinnistu piiridest idas on arvestatud mõjutsooniks kuni 150 m, sest kinnistu piirneb selles suunas korruselamutega, millises elupaigas pesitsevad enamasti inimkaaslejad linnuliigid, keda ehitustegevusega kaasnev müra ja inimeste suurem kohaolu ei mõjuta negatiivselt või siis on see mõju väike;

Liikide ülevaade. Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringualal ja selle mõjutsoonis läbi viidud haudelinnustiku inventuuri käigus registreeriti kokku 29 linnuliiki ja 64 pesitsusterritooriumi. Arvukaimaks liigiks oli metsvint (6 paari), järgnesid muustrastas (5 paari), rasvatihane, linavästriik ja räästapääsuke (kõiki 4 paari). Kaitsealuseid linnuliike loendati kokku kaks: suitsupääsuke ja väiketüll (mõlemad 3. kaitsekategooria). Esimene neist on inimkaasleja liik, kelle pesitsemine on seotud meil hoonetega ja kelle toidulauda rikastab kariloomade või veekogu lähedus. Antud juhul pakub soodsamaid toitumistingimusi Harku järve lähedus. Suitsupääsukese pesade otsimisega inventuuri käigus ei tegeletud, sest need asuvad enamasti hoonetes sees ja pääs hoonestatud territooriumile oli aia ja väravatega tõkestatud. Väiketüll on üle Eesti levinud väiksearvuline veelembene liik (toitub enamasti veepiiril, jalgupidi vees kahlates), kes pesitseb enamasti veekogude taimestikugaestel või ka püsivalt hooldatud madalmurustel kallastel (mererand, järvekallas, karjäärid jms.). Vahel pesitseb ka põldudel mõne püsiva veeloigu naabruses. Veega vähemseotud elupaigaks, mis iseloomustavad ka planeeringuala, on asfaldiplatsid asulates ja farmide ümber, aga ka seal on veega seotud loogika olemas: vihmavesi koguneb asfaldile loikudeks ja farmide juures on lisaks sõnnikuhoidlad, sageli esineb läheduses ka kraave või ojasid (nagu ka detailplaneeringualal). Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringualal tegutsesid väiketüllil vanalinnud inventuuri ajal kinnistu idapiiril olevas parklas ja kinnistu kagunurgas oleval asfaldiplatsil (aiaga piiratud territooriumil). Ülevaate inventuuri käigus registreeritud linnuliikidest ja nende pesitsusterritooriumidest ning kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide asukohakoordinaatidest annab TABEL 1: „Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle mõjutsooni haudelinnustik 2015. aastal“. Antud liiginimekiri koondab detailplaneeringualal 2015. aastal inventuuri käigus registreeritud haudelinde, arvestusega, et mõni linnuliik võis ka loenduste ajal märkamata jääda (nt. tavalisematest liikidest kodutuvi, salutihane, rohevint, ohakalind, kanepilind, salu-lehelind jt.). Erinevatel aastatel pesitseb piirkonnas kindlasti ka mitmeid teisi antud elupaikadele iseloomulikke linnuliike. Kaitsekorralduslikult oluliste liikide leiukohad on antud koordinaatidega.

TABEL 1: Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle mõjutsooni haudelinnustik 2015. aastal.

Liik	Kaitsekat.	Territooriume	Staatus	Märkus
Põldvarblane		3	haudelind	
Koduvarblane		2	haudelind	
Pruunselg-põõsalind		3	haudelind	
Linavästri		4	haudelind	
Hõbekajakas		1	haudelind	
Väike-põõsalind		1	haudelind	
Metsvint		6	haudelind	
Kuldnokk		2	haudelind	
Hakk		2	haudelind	
Väiketüll	3	1	haudelind	Vanalindude asukohad: E024.62764, N59.40739 ja E024.62559, N59.40673
Siisike		1	haudelind	
Suitsupääsuke	3	2	haudelind	Jahilennul antud punkti ümbruses: E024.62695, N59.40725
Räästapääsuke		4	haudelind	
Piiritaja		3	haudelind	
Karmiinleevike		2	haudelind	
Vares		1	haudelind	
Naerukajakas		1	võimalik toitekülaline	ülelennul
Rasvatihane		4	haudelind	
Jõgi-ritsiklind		1	haudelind	
Soo-roolind		1	haudelind	
Väike-lehelind		2	haudelind	
Musträstas		5	haudelind	
Aed-põõsalind		1	haudelind	
Punarind		3	haudelind	
Võsaraat		1	haudelind	
Sinitihane		1	haudelind	
Suur-kirjurähn		1	haudelind	
Rootsiitsitaja		2	haudelind	
Kõrkja-roolind		3	haudelind	

Kuna kinnistu piiridest idas olevaid korruselamuid detailselt uurimas ei käidud, otsimaks võimalikke räästapääsukeste, piiritajate ja koduvarblaste pesi, siis võib olla nimetatud liikide arvukus alla hinnatud, samas ühegi mainitud liigi pesitsemist lähinaabruses (mõjutsoonis) asuvatel hoonetel planeeritav arendustegevus negatiivselt ei mõjuta. 2015. aasta inventuuri käigus ei kohatud hänilast (3. kaitsekategooria), liiki, mille pesitsemisele viitab kinnistu piiridest põhjas asuvas mõjualas Maaameti looduskaitse kaardirakendus. Samuti võivad piirkonnas pesitseda punaselg-õgija ja väike-kirjurähn (mõlemad 3. kaitsekategooria), kelle jaoks esineb seal sobivaid elupaiku. Kuigi hänilast

inventuuri ajal ei kohatud, tuleb arvestada ka selle liigi esinemisega haudelinnuna planeeringuala mõjutsoonis.

Elupaigad. Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle mõjutsoon pakub täna mosaiikse ja mitmekesise elupaigana pesitsusvõimalusi hulgale erinevatele linnuliikidele, kes rajavad oma pesi alates maapinnast ja rohustust kuni I rinde puistu võradeni. Planeeringuala võib tinglikult jagada kolme tüüpi elupaigaks: 1) segamets, 2) hoonestatud ala, 3) järve kaldavöönd ja selle taimestik (hooldamata rohumaa, roostik ja põõsastik). Kolme tüüpi elupaiga ligikaudsete piiride kohta annab ülevaate KAART 3: „Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle mõjutsooni elupaigad“. Lehtpuenamusega segamets asus kinnistu piirist lõunas, seal olid iseloomulikeks liikideks punarind, musträstas, sini- ja rasvatihane, väike-lehelind, aed-põõsalind, suur-kirjurähn ja metsvint. Mosaiiksel hoonestatud alal (sh. detailplaneeringuala kinnistutel), millest voolab läbi väike oja, kus esineb nii leht- kui okaspuid ja põõsagruppe, asfaldiplatse ja muruväljakuid, on iseloomulikeks linnuliikideks räästa- ja suitsupääsuke, piiritaja, kuldnokk, hakk, hallvares, naeru- ja hõbekajakas, metsvint, kodu- ja põldvarblane, linavästri, musträstas, rasvatihane jt., samas piirkonnas tegutsesid ka väiketüllid, üks paar kõrkja-roolindu, soo-roolind, pruunselg-põõsalind ja väike-põõsalind ning võsaraat ja siisike. Kinnistu piiridest põhjas asuvas põõsastikus ja hooldamata rohumaal esines inventuuri ajal jõgi-ritsiklind, rootsiitsitaja, kõrkja-roolind, karminleevike, pruunselg-põõsalind ja väike-lehelind. Selles piirkonnas on kohatud ka hänilast (3. kaitsekategooria).

KAART 3: Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringuala ja selle mõjutsooni elupaigad.

Planeeritavad tegevused ja keskkonnamõju. Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringualale kavandatakse planeeringu koostamise eesmärgi järgi kuni üheksa 9-korruselise hoonet. Selline ehitusmaht tähendab hinnanguliselt kinnistute küllalt tihedat täisehitamist, millega muudetakse kolme kinnistu elupaigad kardinaalselt, mis omakorda tähendab antud kinnistutel (mitte mõjutsoonis) linnustiku liigirikkuse ja üldisemalt elurikkuse vaesumist. Osad tänased liigid kaovad,

inimkaaslejatele linnuliikidele (räästapääsuke, piiritaja, koduvarblane, kodutuvi, hallvares, hakk, hõbekajakas) tekib soodsate olude kokkulangemisel uusi elupaiku juurde. Linnustiku jaoks seisneb kinnistute praegune väärtus eelkõige selle kirdepoolses nurgas ja põhjaservas, kus esineb kõrgpuistut, põõsastikke ja nii hooldatud kui hooldamata rohumaad, mille keskelt lookleb läbi Järveotsa oja. Samas tuleb arvestada, et see ahtake kena elupaigalaik planeeringuala kinnistutel piirneb põhjast suure liikluskoormusega Paldiski maanteega, mis on eeldatavasti märkimisväärseks riskifaktoriks noorlindude elule ja mis kahandab selle elupaiga väärtust. Kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide seisukohalt on arendustegevuse mõju erinev. Täna kinnistutel asuvate hoonete lammutamisega kaob eeldatavasti võimalus suitsupääsukestel järgnevatel aastatel sinna pesi ehitada, sest kaasaegsed korruselamud ei paku selleks reeglina võimalusi. Tänapäevased väiketülli elupaigaks olevad asfalteeritud platsid kaovad või muutub nende kasutusintensiivsus sedavõrd suureks, et väiketülli edasine pesitsemine muutub alal võimatuks. Hännilasele, kes pesitseb kinnistutest põhjas asuvas mõjutsoonis, arendustegevus negatiivset mõju hinnanguliselt kaasa ei too.

Vältivad, leevendavad ja rikastavad meetmed. Ekspert hinnangu koostaja hinnangul tuleb Tallinnas Paldiski mnt. 229, 229a ja 229b detailplaneeringualal arendustegevusi planeerides ja ellu viies arvestada järgmistest vältivate, leevendavate ja rikastavate meetmetega:

1. Vältiv meede – Pinnase ettevalmistustööd (nt. koorimine, katmine) teostada pesitsusvälisel ajal (august-märts), vältimaks maas või selle lähedal pesitsevate lindude pesade hävimist. Sihtliigid: väiketüll, väike-lehelind jms.;
2. Vältiv meede – Puude ja põõsaste kõrvaldamisi teostada pesitsusvälisel ajal (augusti teine pool-märts), vältimaks antud biotoopi kasutatavate linnuliikide pesade hävimist. Sihtliikideks kõik puudel ja põõsastel ning nende kaitsvas varjus pesitsevad linnuliigid;
3. Vältiv meede – Hoonete lammutustööd viia läbi pesitsusvälisel ajal (septembri teine pool – märts), vältimaks hoonetel pesitsevate lindude pesade hävimist. Sihtliikideks: suitsupääsuke, räästapääsuke, piiritaja, hakk, koduvarblane, kodutuvi, hõbekajakas;
4. Vältiv meede – Kui uued korruselamud on planeeritud suurte klaaspindadega, siis on kohustus ehitada need selliselt, et need klaastõkked oleksid lindudele kergesti märgatavad, vastasel korral mitte planeerida suuri klaaspindu, mis põhjustavad lindude massilisi hukkumisi.
5. Leevendav meede – Uute korruselamute planeerimisel ja ehitamisel kasutada soovitatavalt materjale ja meetodeid, mis säilitaksid pesitsusvõimalused suitsu- ja räästapääsukestele (nt. karedad krohvitud seinad aitavad pesamaterjali hoone külge kinnitada, alternatiiv oleks spetsiaalsete pesaaluste tekitamine hoonetele, arvestades sihtliikide vajadusi), piiritajale, kodu- ja põldvarblasele (nt. kinnitada hoonetele spetsiaalsed puhastatavad pesakastid), hall-kärbsenäpile ja linavästrikule (nt. luua hoone välisseintesse, enam varjatud ning puistule ja haljasaladele avatud kohtadesse, pesitsemiseks sobivaid üksikuid orvukohti, millele puuduks ligipääs vareslastel ja hulkuvatel kassidel);
6. Leevendav meede – Säilitada maksimaalselt täna kinnistutel kasvavat kõrgpuistut, samuti jätta võimalikult looduslikuks täna planeeringuala läbiva Järveotsa oja kaldavöönd. Oja kaldavööndis võiks säilida koridor (nt. 2 m ühele ja 2 m teisele poole oja mõttelist telgjoont) põõsaste gruppide ja harva hooldatava (soovitatavalt 1-2 korda, maksimaalselt 3 korda aastas niidetava) rohumaaga, mis annaks võimaluse teatud määral säilitada sealset tänast liigilist mitmekesisust. Rohumaa hooldamisel tuleb seejuures arvestada, et kõrges rohus võib olla lindude pesi.